

Пише > Миодраг Куч

Активирање заједница. Заједничко приповедање као узајамо учење.

Прашко квадријенале 2023.

Данашњи театар пример је неодрживе архитектуре, често кроз некритичку производњу отпада (нпр. сценографија), али пре свега кроз неадекватан менаџмент просторних капацитета (грејни простор/монофункционалност, велика потреба за складиштењем, *black-box* као „нездрав“ простор). Поред својих унутрашњих технолошко-техничких изазова, театар се пре свега сустиче с проблемом отуђења од стварних потреба заједнице као и од друштвено ангажоване улоге. Да ли се (локално) позориште може користити за „инсценирање“ различитих друштвених потреба попут јавних расправа о заједничком добру, изазова периферних социјалних група или урбанистичких планова за одређено подручје?

У том контексту, театар (те уметничке праксе сценског дизајна) постаје део проширеног појма „циркуларне економије“, с фокусом на социјалну компоненту економије материјала. Можемо ли сценографију правити од отпада индустрије, од постојећег фондуса, или без материјала?

Рад *Moonshine Piano* јавним позивом долази до одбаченог раштимованог клавира, честе реквизите у позоришту и симбола грађанске (западноевропске) културе. Он се пажљиво, готово форензички, расклапа и (пре)испитује, пре свега симболички, те се помоћу његових делова (често невидљивих артефаката) стварају почетни (колективни) наративи које ће послужити за креирање драмског текста, те у крајњем исходишту и позоришне представе. У том смислу, посетиоци павиљона, кроз метафору анатомије клавира, не само да сазнају о његовој невероватној механичкој комплексности већ и сами (учитавањем сопствених наратива кроз додатне артефакте) постају елемент драматургије, била она реална или фиктивна. Расклопљеном клавиру, то јест његовом преосталом кућишту додаје се апаратура за дестилацију алкохола и биљних екстраката на месту некадашње клавијатуре, с циљем да му се учита нова хибридна функционалност базирана на једом од феномена нашег друштва: самоорганизоване производње алкохола (али и других деривата дестилације, конзервације/презервације).

Рад **Moonshine piano**, фото тим: Н. Кнежевић, М. Миленковић и М. Цветковић

Павиљон Србије на Прашком квадријеналу представља вишеслојну „приповедачку машину“ која укључује проминентне представнике савремене позоришне (и не-позоришне) сцене у Србији у развој нових наратива базираних на специфичним артефактима. Одабрани артефакти, у комбинацији с тематским оквиром и аналитичко-форензичком компонентом приповедања, креирају динамичан архив који служи даљој разради драмских текстова, програмима политичке едукације и подстицању друштвено ангажованих пракси.

У том смислу, *Moonshine Piano*, централни елемент поставке, представља неку врсту хибридног „реквизита за разговор“ створеног од одбаченог клавира и микродестилерије, чији је примарни задатак да произведе оквир за фиктивно приповедање између домаћина, гостију и публике. *Moonshine Piano* можемо разумети и као перформативну инсталацију, у којој се следећи елементи синхронизују у циљу стварања колективног наратива:

- А. Moonshine Piano/централни уређај/реквизит који дефинише тему дана и параметре конверзације
- Б. Модератор—домаћин/ствара оквир за разговор и наратив
- Ц. Гост или гостујући тандем/разговор на тему/перформанс, са изабраним артефактом који гост доноси
- Д. Водитељ протокола/односи с публиком и перформативни архив
- Е. Лаборант/ контрола дестилационог процеса и креирање мирисне слике
- Ф. Кабинет куриозитета/ динамични архив и позориште сећања

Као просторна и историјска референца користи се *анатоомско њозоришије*, прецизније – сто за сецирање леша (у нашем случају клавира) и стрме трибине за посматраче, чиме се учесници подсећају на опасности политичког воајеризама. Сама локација PQa (бивша Прашка кланица) послужила нам је као шири оквир за разматрање трансформацијских процеса, пре свега видљиве урбане реорганизације целокупног дистрикта Холешовице, али и као добра сценографија за „касапљење клавира“. Наш Кабинет куриозитета (Артефакти гостију) такође је референца на чувени *Kunstammer* Рудолфа II (Храдчани/Праг 1587–1605), који је био један од најбољих архива минијатура света који нас окружује.

Посебну пажњу обраћамо на одрживост самог пројекта, имајући у виду да су претходне националне поставке после PQ-a углавном завршавале на сметлишту. Од самог почетка пројекта, однос с продукцијом је схваћен као заједнички креативни процес, у којем су чести недостаци локалног тржишта захтевали довитљива решења, али и нове друштвене релације. Тако проналазимо инжењера-казанцију у Централној Србији који нам прави (и поклања!) дотад непостојећу врсту дестилатора, проналазимо начине да наш па-

Рад Moonshine piano, фото тим: Н. Кнежевић, М. Миленковић и М. Цветковић

виљон буде модуларан и лако покретљив, те корисно постојећу инфраструктуру СЦЕН-а. Одрживост схватамо као контролисан процес употребе свих материјала у даљим итерацијама извођења, али пре свега као одрживи програмски концепт, који тражи специфичну комбинацију ригидности (нпр. стандарди транспорта) и флексибилности (нпр. сталне промене гледалишно-сценског простора).

Изразито важна компонента нашег наступа јесте и целокупан мирисни пејзаж, који смо стварали као интегрални део сваког појединачног наступа. Мирис

је кроз дане играо и специфичне улоге; некад као дезинфекционо средство, некад као сензуални појачивач, некад као саставни део атмосфере, а некад и као самостални носилац значења. У сваком смислу, производња „парфема дана“ укључивала је проширење појма мириса, те су у дестилатору завршили и стара ципела из једне представе, пластични плаумобил војник једног од гостију и калдрма с београдске улице.

На кровну тему наступа Србије на PQ – О нежности и одговорности – одговарамо вишеслојним приповедањем с јасном друштвеном ангажованошћу, те

Рад **Moonshine piano**, фото тим: Н. Кнежевић, М. Миленковић и М. Цветковић

концептом павиљона као путујуће платформе која потврђа важност политичке партиципације и пре свега политичке едукације. На тај начин правимо јасан отклон од културе забаве и још једном подсећамо да уметност у јавном простору има карактер јавне дебате, али има и своје педагошке циљеве.

На крају и питање које постављамо себи: Да ли заједничко приповедање може бити и узајамно учење? У сваком случају, наступ на PQ потврђује да формирање разноврсних микрозаједница (макар биле и привремене) увек води неочекиваној размени знања, те да је колективно преиспитивање (*collective inquiry*) снажан алат у спознаји. У немогућности да се за кратко време створе центри моћи који стварају непотребне хијерархије, ова метода првенствено третира важност дељеног/заједничког знања, до којег смо дошли постављањем питања која се тичу свих учесника. До нових знања долазили смо и симулацијом (углавном не тако пријатних) ситуација, те постављањем учесника у улоге похлепног инвеститора, опортуног НВО-а или

корумпираног политичара. Целокупан процес узајамног учења увек је зависио од комбинације сценских средстава, укључујући ту просторну поделу, мирисни колаж, техничко-технолошку опремљеност, али и количину служене ракије.

Резултати колективне продукције наратива ускладиштени су у динамичном архиву. Он се састоји од писаних протокола, менталних мапа, критичких дијаграма, аудио/видео фајлова, компоноване музике и писане поезије. Служи као основа за креирање нових драмских текстова, али и програма грађанске партиципације, које ћемо развијати у новим ситуацијама широм Србије.

ПРОГРАМ НАЦИОНАЛНЕ СЕКЦИЈЕ:

08.06/ ЛП Дуо (Соња Лончар и Андрија Павловић)

09.06/ Милица Вучковић

10.06/ Иван Меденица

11.06/ Селена Орб

12.06/ Агеласт (Галеб Никачевић Хасци-Јаре, Сандра Планојевић Хасци-Јаре, Марко Игњатовић и Милош Кораћ)

13.06/ Министарство простора (Ива Чукић)

14.06/ Студенти преузимају

15.06/ Андреја Рондовић и Мирко Радоњић

16.06/ Ново културно насеље (Синиша Туцић, Марко Јозић и Марко Драшко)

17.06/ Марка Жвака (Душан Шапоња и Душан Чавић)

18.06/ Презентација Архива и церемонија затварања

Клавир-дестилатор: Марко Миљановић, Андреја Георгиевски